

Publiceringsår 2018

Statistik över anmälningssärenden 2017

Statistikrapport

Diarienummer: 2017:7122

Foto: Monica Ryttmarker

Statistik över anmälningssärenden 2017

Vem som helst kan göra en anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet, BEO, om upplevda missförhållanden i skolan eller förskolan. Anmälningarna till Skolinspektionen handlar för det mesta om skolsituationen för en enskild elev. Anmälningar görs ofta av föräldrar som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller att eleven inte får det stöd den har rätt till. I vissa fall handlar anmälan om mer generella brister inom en verksamhet eller hos en huvudman. Inom ramen för anmälningssärenden utreder Skolinspektionen enbart anmälningar som rör en enskild elev. Anmälningar som rör generella brister överlämnas till inspektionsenheterna för regelbunden tillsyn eller under vissa förutsättningar remitteras till huvudmannens klagomålshantering med uppföljning.

Ärenden som gäller kränkande behandling handläggs såväl vid Skolinspektionens regionala enheter för anmälningssärenden som av Barn- och elevombudet. Skolinspektionens utreder även ärenden som handlar om en legitimerade lärares eller förskollärares oskicklighet eller olämplighet. Ett sådant ärende kan leda till att Skolinspektionen gör en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd med yrkande om att legitimationen dras in eller att den anmälda tilldelas en varning.

I denna rapport redovisas statistik över Skolinspektionens anmälningssärenden mot skolenheter och huvudmän samt Skolinspektionens ärenden gällande lärares oskicklighet eller olämplighet. Statistiken över anmälningarna mot skolenheter och huvudmän visar hur många anmälningar vi fått in ett visst år och hur många beslut vi har fattat samma år. Notera att besluten kan gälla anmälningar som kommit in tidigare år. Statistiken visar också vilka områden som anmälningarna har gällt och vad besluten har konstaterat brister kring. Statistiken visar i korthet att:

- Skolinspektionen och BEO tog under 2017 emot 5 013 anmälningar, vilket är en ökning med fem procent jämfört med 2016. Antalet anmälningar har ökat de senaste åren men ökningstakten har avtagit något jämfört med 2016.
- Anmälningarna handlar framför allt om kränkande behandling och att elever inte fått det stöd de har rätt till.
- Det är vanligare att anmälningar handlar om pojkar än om flickor.

Antalet anmälningar ökar jämfört med föregående år

Under 2017 kom det in 5 013 anmälningar till Skolinspektionen och BEO. Det är fem procent fler än 2016. Ökningstakten var högre under 2016, men har nu minskat igen. Ökningen av anmälningar behöver inte nödvändigtvis spegla faktiska missförhållanden i skolan. Ökningen är jämnt fördelad mellan orsakerna till anmälningar. Sannolikt kan en ökad medvetenhet i samhället om möjligheten att anmäla missförhållanden till Skolinspektionen förklara delar av ökningen.

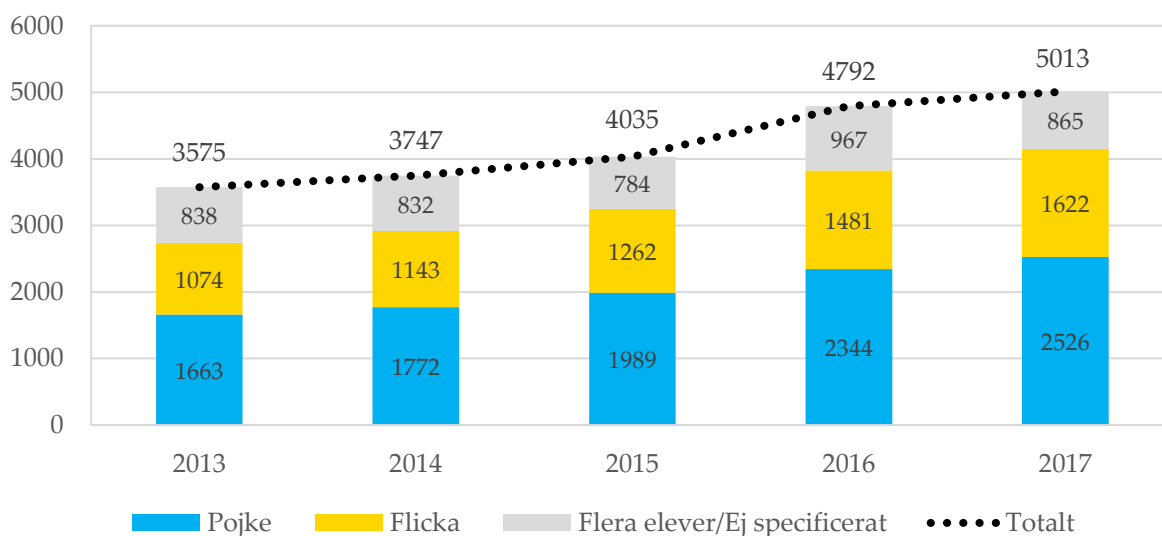

Diagram 1. Antal inkomna anmälningar efter kön. År 2013 – 2017.

Vanligast att en anmälan rör en grundskoleelev

Det är nära tre gånger vanligare att Skolinspektionen och BEO får anmälningar som rör elever i grundskolan, jämfört med elever i gymnasieskolan, sett till antal anmälningar per 1 000 elever. Det är betydligt vanligare att anmälningarna rör missförhållanden för pojkar, framförallt för elever i grundskolan. I gymnasieskolan är det i stort sätt lika vanligt att anmälningarna gäller en utsatt flicka som att anmälningarna gäller en utsatt pojke, vilket är en skillnad jämfört med förra året, då det var vanligare att anmälningarna gällde en utsatt flicka.

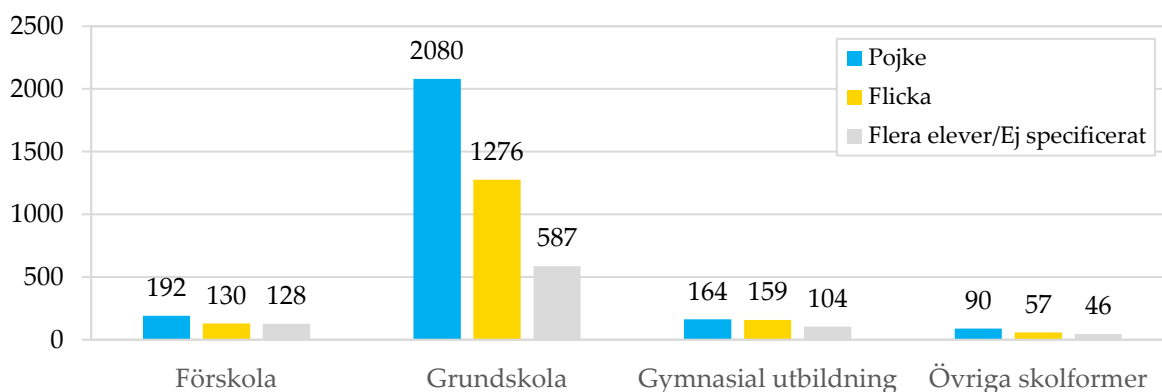

Diagram 2. Antal inkomna anmälningar 2017 efter verksamhetsform och kön.

Fler anmälningar per elev i skolor med enskild huvudman

Delar man upp anmälningar efter om skolan har en offentlig eller enskild huvudman och per 1 000 elever i respektive huvudmannatyp så är mönstret för gymnasiet tydligt - inkomna anmälningar mot skolor med enskild huvudman är vanligare än mot skolor med offentlig huvudman. Det är även något vanligare med anmälningar mot grundskolor med enskild huvudman. Anmälningar mot förskolor med enskild huvudman är lika vanliga som anmälningar mot förskolor med offentlig huvudman.

Mönstren blir annorlunda om man istället jämför antalet beslutade anmälningar med konstaterade brister för grundskolan. Sett till elevantal konstateras brister i större utsträckning i anmälningar gällande skolor med offentliga huvudmän. Vad gäller gymnasial utbildning konstateras brister i något större utsträckning i anmälningar gällande skolor med enskilda huvudmän.

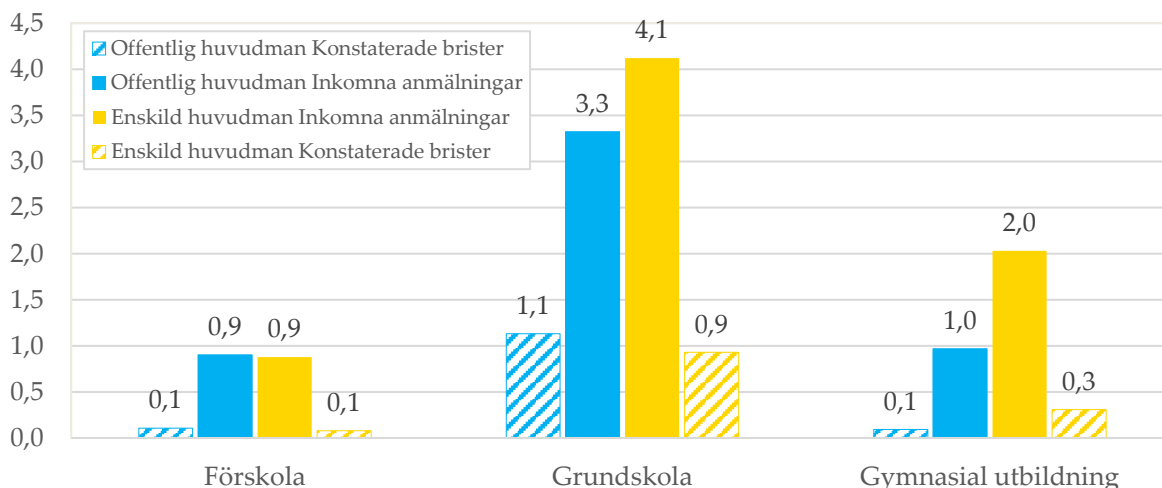

Diagram 3. Antal inkomna anmälningar samt beslut med konstaterad brist per 1000-elever i respektive verksamhetsform samt huvudmannatyp.

Kränkande behandling och bristande stöd anmäls oftast

Kränkande behandling och att elever upplever att de inte får det stöd de behöver för att nå målen var de vanligaste orsakerna bakom anmälningarna under 2017. Av alla anmälningar rörde 39 procent kränkande behandling och 22 procent särskilt stöd, vilket är samma mönster som tidigare år.

Anmälningarna gäller oftast en utsatt pojke. De största skillnaderna mellan flickor och pojkar återfinns när det gäller anmälningar om bristande särskilt stöd. Mer än dubbelt så många pojkar har under 2017 anmält brister i särskilt stöd jämfört med flickor, vilket är samma mönster som tidigare år.

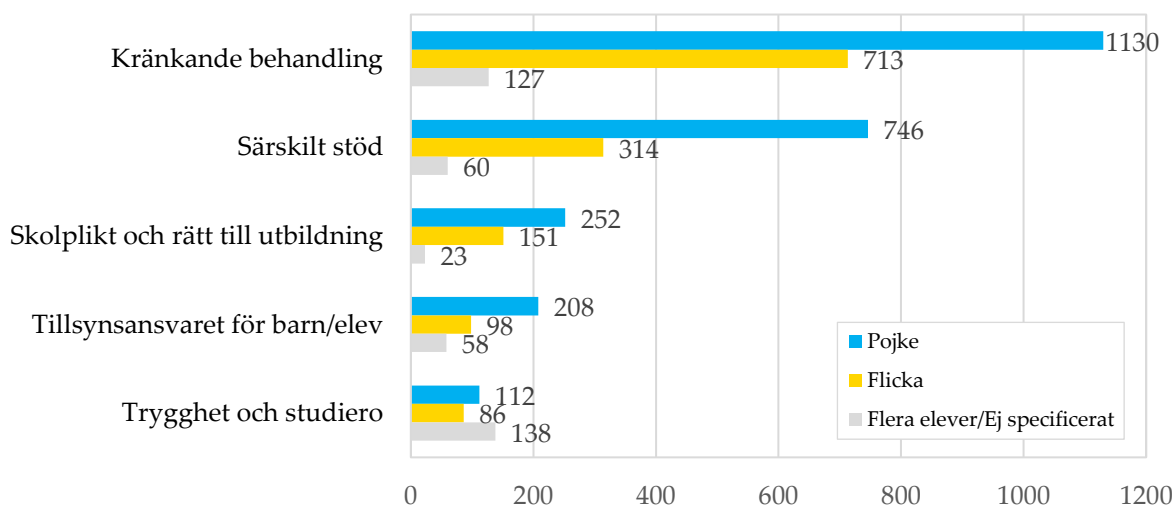

Diagram 4. Antal inkomna anmälningar 2017 efter anmälningsorsak och kön på barn/elev.

Pojkar förekommer oftare än flickor i anmälningar gällande kränkningar

Av de 1 970 anmälningar som inkom under 2017 gällande kränkande behandling så innehöll 67 procent uppgifter om att en elev blivit utsatt för kränkande behandling av andra elever. Det var 41 procent av anmälningar gällande kränkande behandling som innehöll uppgifter om att en elev blivit utsatt av skolpersonal. I ett antal ärenden fanns uppgifter om att både skolpersonal och andra elever hade utsatt en elev för kränkande behandling.

Utsatta pojkar förekom i högre utsträckning än flickor både i ärenden gällande kränkande behandling från andra elever såväl som skolpersonal. I ärenden där andra elever upplevs ha behandlat en elev kränkande så förekom pojkar i 30 procent fler ärenden än flickor. I ärenden där skolpersonal upplevs ha behandlat en elev kränkande så förekom pojkar i 133 procent fler ärenden än flickor, vilket är mer än dubbelt så ofta.

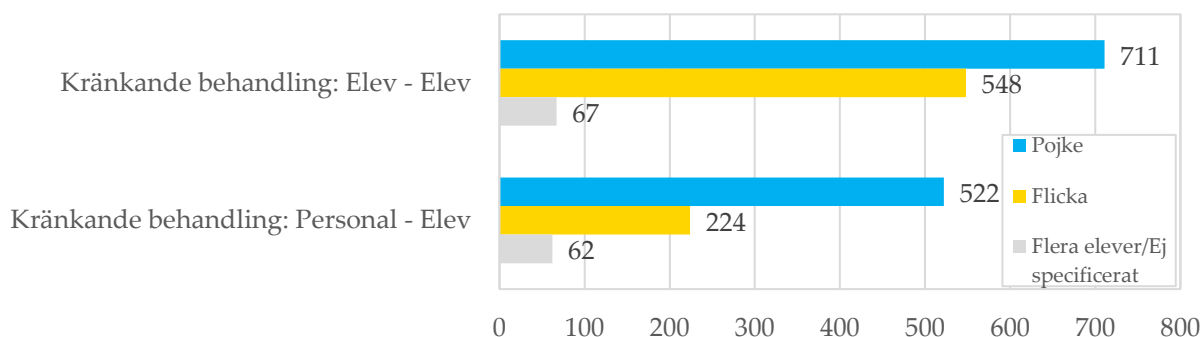

Diagram 5. Antal inkomna anmälningar 2017 efter vem som upplevs ha utfört kränkande behandling och kön på barn/elev.

Myndigheten fattade 4 804 beslut varav 1 392 innehöll kritik under 2017

Under 2017 har Skolinspektionen och BEO fattat beslut om 4 804 anmälningar. Av besluten som fattades 2017 utreddes, utöver en första bedömning, 44 procent av anmälningarna vidare av Skolinspektionen eller BEO. I övriga fall gjordes en första bedömning som ledde till att 33 procent remitterades till huvudmannens klagomålshantering för utredning med uppföljning (eller lämnades över till annan myndighet) och 21 procent konstaterades sakna grund för vidare utredning. I två tredjedelar av de anmälningar som utreddes vidare kritiserades skolan som anmälan rörde. Det är en liknande andel som föregående år. Sammanlagt fattades 1 392 kritikbeslut under 2017.

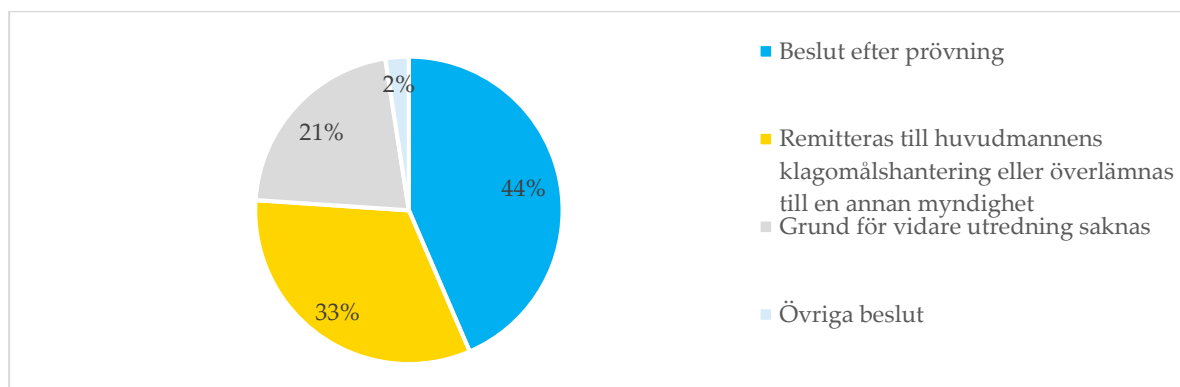

Diagram 6. Andel beslutade anmälningar 2017 efter beslutstyp.

Vanligaste bristen är att andra elever utsatt en elev för kränkande behandling

Av de 1 280 anmälningar gällande kränkande behandling från andra elever som beslutades under 2017 konstaterades brister i 682 anmälningar. Av de 801 anmälningar gällande kränkande behandling från skolpersonal som beslutades under 2017 konstaterades brister i 253 anmälningar.

Skolinspektionen och BEO kan också konstatera brister i skolornas arbete mot kränkande behandling på två övriga punkter. Skolor kan ha brister gällande planen för kränkande behandling som ska vägleda skolan i deras förebyggande arbete. Skolor kan även ha brustit i den anmälningsskyldighet som finns för personal till rektor och från rektor till huvudman att, vid kännedom om kränkande behandling, rapportera detta vidare så att rektor och huvudman själva utreder vad som har inträffat. I 138 ärenden ansågs skolor ha brustit i anmälningsskyldigheten under 2017, medan 14 skolor hade brister gällande sin plan för kränkande behandling.

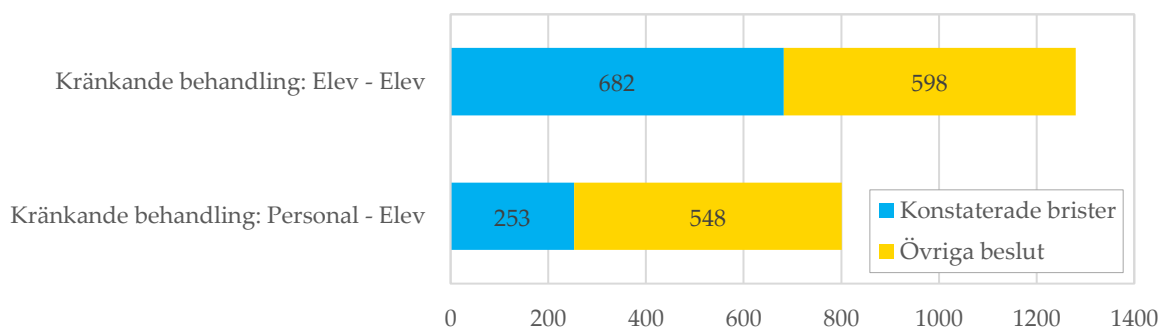

Diagram 7. Antal beslutade anmälningar 2017 gällande kränkande behandling, med respektive utan konstaterad brist.

Skadestånd har krävts i 98 fall

Barn- och elevombudet, BEO, kan under vissa omständigheter begära skadestånd för en kränkt elevs räkning. Det har skett i 98 fall 2017. I 69 av dessa hade huvudmännen vid årsskiftet medgivit de framställda kraven på skadestånd, och i 10 fall har huvudmannen betalat ett lägre belopp efter förlikning. I 10 ärenden avvaktades vid årsskiftet huvudmannens inställning till det framställda kravet och i 9 ärenden har huvudmannen motsatt sig att betala det framställda kravet.

Skolinspektionen har hanterat drygt 400 anmälningar gällande lärares lämplighet och skicklighet

Skolinspektionen utreder uppgifter om att en legitimerad lärare eller förskolelärare har agerat oskickligt i sin yrkesutövning eller gjort sig skyldig till förseelser som gör denne olämplig som lärare. Under 2017 har Skolinspektionen registrerat 402 sådana ärenden. Det är endast Skolinspektionen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas varning eller att legitimationen ska återkallas.

Skolinspektionen har under året anmält 11 lärare till Lärarnas ansvarsnämnd. Lärarnas ansvarsnämnd hade vid årsskiftet meddelat beslut i 9 av dessa 11 ärenden. I 6 ärenden meddelades läraren en varning¹, ett ärende resulterade i att lärarlegitimationen återkallades, två ärenden avslutades utan åtgärd. Två ärenden var inte avslutade vid årsskiftet.

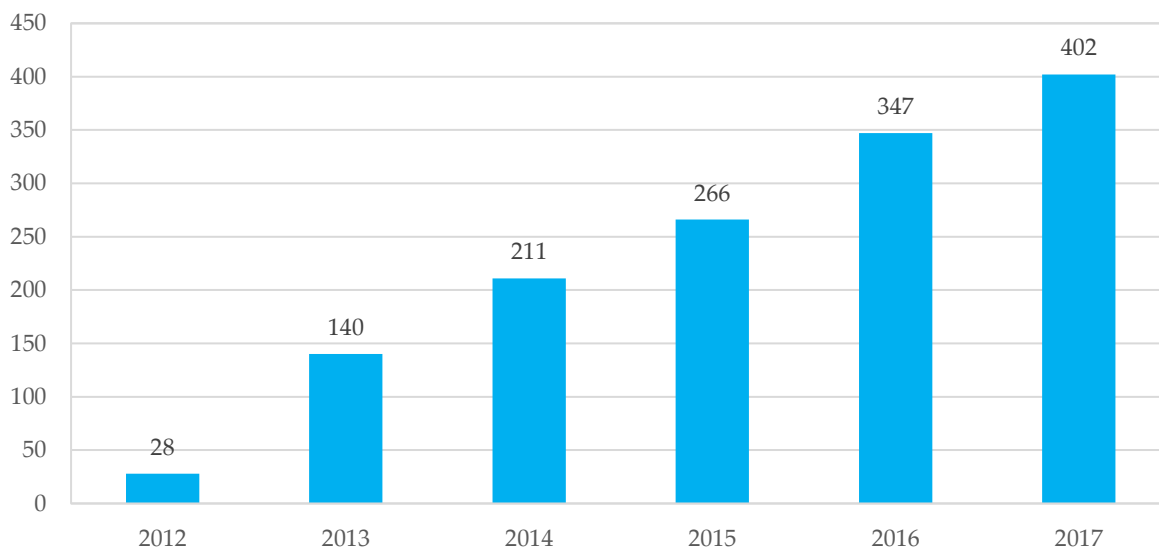

Diagram 8. Antal inkomna ärenden gällande lärares lämplighet och skicklighet, 2012-2017.

¹ Två av besluten har överklagats

Statistik över viten

Ett föreläggande kan förenas med vite. Det betyder att huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, kan bli tvungen att betala en summa pengar om inte bristerna åtgärdas i tid. Skolinspektionen bestämmer i beslutet hur stort vitet ska vara. Om huvudmannen inte följer föreläggandet kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet. Pengarna går till statskassan. Huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, kan överklaga ett föreläggande med vite till förvaltningsrätten. I och med den förändrade lagstiftningen 1 januari 2015 om viten ska Skolinspektionen nu i fler fall än tidigare besluta om att skolornas huvudmän kan komma att få betala vite om iakttagna brister i skolan inte åtgärdas.

Antalet viten har ökat jämfört med föregående år

Under 2017 fattade Skolinspektionen totalt 121 beslut om föreläggande med vite. De flesta, 94 av dessa beslut, fattades inom den regelbundna tillsynen samt inom anmälningssärenden, 22 stycken. De övriga fem förelägganden vid vite fattades inom övriga typer av tillsyn. Under 2016 beslutade myndigheten 98 förelägganden vid vite inom den regelbundna tillsynen och anmälningssärenden. De beslutade vitesbeloppen har under 2017 varit mellan 150 000 och 5 000 000 kronor. I de allra flesta fall åtgärdar huvudmännen bristerna och vitet behövde sällan dömas ut. Myndigheten gjorde under 2017 sammanlagt 17 ansökningar om utdömmande av vite.

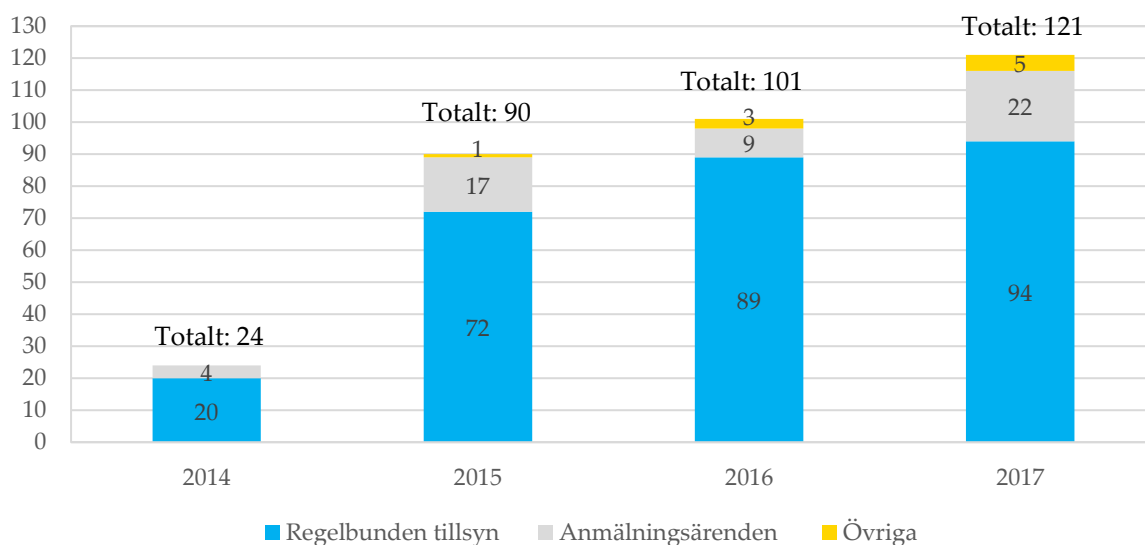

Diagram 9. Antal beslut om föreläggande vid vite på myndigheten 2014-2017.

Om Statistiken

Fakta

Statistiken över anmälningsärenden publiceras två gånger per år, helårsstatistik i mars och halvårsstatistik i augusti. Helårsstatistiken omfattar inkomna och beslutade ärenden med konstaterad brist per anmälnings- respektive kritikgrund samt per kommun, kön på barn/elev, verksamhetsform samt en tidserie 2006-2017.

Mer om anmälningsärenden

Anmälningar om upplevda missförhållanden i skolverksamheter handläggs och beslutas av Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO). Vem som helst kan göra en anmälan, oftast görs de av föräldrar och elever. Anmälningarna gäller oftast en enskild elevs situation på en särskild skola men Skolinspektionens beslut riktas mot huvudmannen, alltså den som driver skolan och som har ansvar för verksamheten följer lagar och regler.

